

Fuglekarnapper – et tiltak for å komme nærmere naturen



Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

De fleste som er interessert i fugler ønske å oppleve dem så nært at det er mulig å se fargenyansene i fjærene og at brystet hever seg når fuglen puster. Det er fascinerende å se hvordan dompapen bruker nebbet når den skreller et solsikkefrø, og hvordan den blåser opp fjærdrakta når den forsværer maten sin. De nære opplevelsene gir en ny dimensjon til naturopplevelsen.

Ved å sette opp det vi kaller et «Fuglekarnapp» kan vi gi fugleinteresserte turister næropplevelser. Turisten får muligheten til å oppleve fuglene på kloss hold. Fuglekarnappet kan også være en liten sikkerhetsventil for deg selv som turistvert. De aller fleste dager i året er du sikret at besøkende får se fugler på kloss hold.

Et fuglekarnapp er et stort nettingbur som henges opp på utsiden av et vindu i et fellesrom med gode sitteplasser på innsiden. Fuglekarnapp kan også monteres i tilknytning til en liten hytte. Denne kan ha noen gode sitteplasser nært et stort vindu. Folk kan gå inn i hytta, sitte behagelig i gode og varme omgivelser, og studere fuglene i karnappet. Kanskje kan vi også legge til rette slik at de kan fotografere fuglene.

Vi har etter hvert tilegnet oss en del erfaring med fuglekarnapp. Selve ideen med fuglekarnapp er at fuglene skal ha en stabil og en rikelig tilgang på mat inne i et nettingbur. Nettingen gjør at måker, kråker, duer og skjærer ikke tømmer matfatet på kort tid. Inne i buret bør det være fôringsbrett, frøautomater og spekk. Kanskje også boller med korn. En vanlig fôringsplass for fugler fungerer slik at fuglene henter mat på fôringsplassen, for så raskt å fly tilbake til trærne i nærmiljøet. Der sitter de og spiser, beskyttet mot rovfugler som spurvehauk og spurveugle. Når vi lager et stort nettingbur og setter inn flere greiner i buret, så oppleves dette av fuglene som om de sitter i et tre. Fuglene er trygge, ingen rovfugler kommer til.

Fuglene som oppsøker et fuglekarnapp kan de første dagene reagere på bevegelser på innsiden av vinduet og raskt fly av gårde. I løpet av noen uker forandrer dette seg. Erfaringsmessig reagerer fuglene mindre og mindre på bevegelser på innsiden av vinduet. På kalde vinterdager kan meiser og finker oppholde seg i lang tid inne i buret. Da kan du flytte fôringsautomater, nøtteposer og talg helt inn til vindusglasset. Turisten på innsiden av vinduet kan på 10 cm avstand oppleve hvordan dompapen åpner solsikkefrøet, hvordan fuglens brystkasse hever seg når den puster, eller at den pusser fjærene. Det er lurt å sette opp noen tykke kvister uten



Meiser, finker, dompap og spurv er arter som besøker et fuglekarnapp. Hakkespetter kan også venns til å komme inn i karnappet. Ekorn kan bli svært husvarme og storkose seg i et karnapp. Bildet viser en blåmeis.

greiner nederst i buret helt inn mot glasset. Dette er fine spiseplasser for meisene.

Å utvikle et fuglekarnapp tar litt tid, men får en først til et fuglekarnapp som fungerer, er det så lenge det er lyst et yrende liv inne i buret. Om våren kan du også sette opp en liten fuglekasse inne i buret. Her vil meiser som kjøttmeis, blåmeis og svartmeis etablere seg. Gjestene dine kan følge med når de voksne fuglene kommer med mat til ungene. I Finnmark kan også lappmeis være en aktuell art både på fôringsplassen og i kassene.

Hvordan selve karnappet lages må vurderes av den enkelte. Det er viktig at burene ikke er for små. Det enkleste er å lage en treramme som festes og henges opp på vinduskarmen. Alternativt kan nettingen festes til en metallramme med hengsler som festes til veggen. Den stive nettingen festes da til trerammen og bøyes til.

Karnappet kan også stå på ben like inn til vinduet. For en turistbedrift kan det være aktuelt å sveise et bur som går ut ca. 60 cm fra vinduet, noe som medfører at det blir et penere bur.

Så må en finne ut en god praktisk løsning slik at man lett kommer inn i buret for å sette opp greiner, henge opp fôringsinnretninger og etterfylle med mat. Noen lager karnapp som hengsles på en side og at hele buret svinges ut fra vinduet. Andre lager en luke på siden, andre hengsler forveggen på buret.

De fleste som setter opp fuglekarnapper opplever at disse fungerer bra. Andre kan slite litt med å få til et yrende fugleliv i buret. Det kan være flere årsaker til dette. Står buret for langt fra trær og busker, er det ikke sikkert at fuglene oppdager buret. De vil også føle seg utrygge. Det lønner seg altså å plassere buret slik at det ikke er for lang veg til trær og busker.



Fuglekarnappet gir helt spesielle opplevelser sammen med fuglene. Du kommer så nært fuglene at det i starten nesten er uvirkelig. Legger du nesa mot vinduet kan fuglen være så nær som 10 cm!

Kanskje kan en bygge en opplevelsesshytte i utkanten av selve turistbedriften. Følelsen av å være ute i naturen kan bli bedre der. Har du først hengt opp karnappet, og det er få besøkende fugler, kan en løsning være å sette opp noen løse busker som festes på utsiden av buret. Fuglene trekker mot trærne, og etter hvert kan du fjerne disse. Fuglene har dermed funnet fram.

En art som flaggspett kan også «kvie seg litt» for å smette inn i buret. Da kan det lønne seg å henge opp litt fett på utsiden noen dager, for så å henge det på innsiden. Da følger spetten etter hvert med inn i buret. Ekorn smetter også inne i fuglekarnappet, og kan holde fuglene unna i noen timer. Men det kan også være underholdene å oppleve ekornet på fôringsplassen på kloss hold, og iaktta hvordan flere ekorn jager hverandre inne i buret.

På våren og sommeren har også noen forsøkt seg fram med gjæret bananmos og honning på noen skåler. Da kan vi få et rikt liv av sommerfugler, veps og andre småkryp på utsiden av vinduet. Vi kan trygt studere dem med et vindusglass som beskyttelse.

Fôring på sommerstid gir ofte like stor fugleaktivitet som om vinteren. I Finnmark vil det også være naturlig å henge fett og talg nær karnappet for å lokke til seg arter som for eksempel lavskrike. Dette vil være en eksotisk fugl for mange.

Det anbefales galvanisert netting til karnappet. Betegnelsen er ruter på 50,8 mm x 50,8 mm. Bredden på rullen er 102 cm, og tråddykkelse 2,05 mm. Nettingen kan kjøpes hos Pelsdyrfôr Hamar BA (www.pelsdyrfor.no, tlf. 69 52 00 00). Rullene veier rundt 27 kilo, og de kan sendes som postpakke.

Kanskje kunne det lille fuglehuset ditt med karnapp plasseres slik at du også kunne observere fugler i aktivitet i nærmiljøet ved ande- og uglekasser, småfuglkasser og på hekkeplattformer. Det er kanskje på dager med dårlig vær du kan få ekstra glede av fuglekarnappet/fugleopplevelsesstedet ditt.

Faktaarket er laget av Trond Vidar Vedum.



Fuglekarnappet bør være 60 cm dypt og rutene i nettingen 5 x 5 cm. Karnappet bør settes på et vindu som er nær trær og busker. Fuglene føler seg tryggere når de ikke må fly over lange åpne strekninger. Til å begynne med vil fuglene hente maten og så forlate karnappet med en gang. Etter en tid føler de seg tryggere og vil oftere velge å bli sittende og spise maten.